

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Časové účinky vyplnění blankosměnky

Jednou ze zajímavých a značně specifických listin je blankosměnka. A jedním z cenných papírů, které za sebou mají zajímavou a mnohdy i problematickou genezi je směnka, která vznikla vyplněním blankosměnky.

Směnka nemusí nezbytně vzniknout najednou. Za genezí směnky stojí často scénář dvoufázového vzniku tohoto cenného papíru, v jehož rámci je emitována blankosměnka, která je následně vyplněna na úplnou směnku. Možnost vytvoření směnky ve dvou výše uvedených postupných krocích (emise blankosměnky a vyplnění tohoto směnečného blanketu) do směnečného vztahu, a i do vedlejších souvisejících právních vztahů, vnáší zajímavé, a mnohdy i problematické aspekty. Jedním z těchto zajímavých i problematických hledisek dvoufázového vzniku směnky jsou časové aspekty vyplnění směnečného blanketu.

Na vyplněné (blanko)směnce stojí za povšimnutí mimo jiné fakt, že je tato poté, co byla vyplněna, považována za úplnou směnku od počátku. Uvedené účelové odhlížení od faktu, že vyplněná (blanko)směnka byla původně směnečným blanketem a že byla na směnku úplnou přeměněna zaplněním bílých míst v jejím textu v rámci aktu vyplnění blankosměnky, má svoje racionální opodstatnění, závěr že vyplněná (blanko)směnka je považována za směnku vyplněnou s účinky ex tunc je však nedůvodně absolutizován a uplatňován i v situacích, kdy není vhodné výše uvedenou fikci ohledně retroaktivního pohlížení na vyplnění směnečného blanketu uplatňovat.

1. Blankosměnka

Blankosměnka, kterou lze označit také jako směnečný blanket, je neúplná směnečná listina s následující charakteristikou:

- neúplnost listiny je dočasná a záměrná,
- je skutečně listinou, což znamená, že obsahuje podpis výstavce nebo jiného potencionálního směnečného dlužníka, který ji vydal a uvedl do oběhu,
- budoucí vyplnění chybějících údajů je podloženo vyplňovacím oprávněním, které udělil emitent listiny jejímu prvnímu nabyvateli

Ne každá listina, která obsahuje slovo směnka a bezpodmínečný příkaz nebo slib zaplatit peněžitou sumu (byť prozatím neuvedenou) a která postrádá část svého textu, je blankosměnkou. Neúplnost textu směnečného blanketu nemůže být nahodilá nebo náhodná. Blankosměnka musí obsahovat cíleně ponechaná bílá (nevyplněná) místa v jejím obsahu, jež představují záměrnou obsahovou mezeru, která může být zaplněna chybějícími údaji. Neúplnost textu směnečného blanketu musí být účastníky emise této neúplné směnečné listiny vnímána jako záměrná s tím, že může být dočasná, což znamená, že blankosměnka je emitována s tím, že přiznaně neobsahuje (postrádá) část svého zamýšleného textu s tím, že předmětná obsahová mezera může být dodatečně zaplněna doplněním chybějících údajů. Pojmovým znakem blankosměnky je účelové určení budoucí právní charakteristiky, což znamená, že tato neúplná směnečná listina musela být předurčena k vyplnění na úplnou směnku.[\[1\]](#)

Je-li listina blankosměnkou, nemohly ve vztahu k ní existovat pochybnosti ohledně její doplnitelnosti

na úplnou směnku. Neúplná směnečná listina, jejíž neúplnost je způsobena omylem, neznalostí, opomenutím nebo záměrným uvedením v omyl ohledně úplnosti textu, není blankosměnkou.[2] Za směnečný blanket lze považovat neúplnou směnečnou listinu, jejíž emitent a první nabyvatel připouštěli nebo předpokládali, že bílá místa v jejím textu budou zaplněna. Pro blankosměnku je tedy stěžejní srozumění blankopodpisatele i nabyvatele listiny s následnou možnou přeměnou listiny na úplnou směnku doplněním chybějícího textu.

Pojmovým znakem listiny je podpis osoby, která předmětným písemným právním jednáním projevuje svoji vůli. Uvedená charakteristika se plně použije i ve vztahu k blankosměnce. Blankosměnkou není jen pouhý směnečný tiskopis nebo i nepodepsaný list papíru obsahující některé náležitosti směšky (zpravidla označení, že jde o směnku a bezpodmínečný příkaz nebo slib zaplatit). Směnečným blanketem je jen neúplná směnečná listina, která obsahuje podpis emitenta - zpravidla výstavce s tím, že se může jednat i o podpis příjemce (v tom případě má blankosměnka podobu blankoakceptu)[3] nebo avalisty (v uvedené situaci se jedná o blankoaval).[4]

Protože mezi základní pojmové znaky blankosměšky patří záměrná a cílená neúplnost jejího textu, která může být jen dočasná, souvisí poslední charakteristický rys směnečného blanketu s existencí oprávnění zaplnit bílá místa v textu této neúplné směnečné listiny, které je označováno jako vyplňovací oprávnění. Oprávnění vyplnit blankosměnku se budu podrobněji věnovat dále v textu.

Jedním ze specifik směnečného blanketu je fakt, že může být uveden do oběhu buď jako zárodek směšky, kterým je blankosměnka, v níž absentuje některá z podstatných náležitostí směšky, nebo jako směška s doplnitelným (neúplným) obsahem, tedy jako směška obsahující všechny podstatné náležitosti, do níž mohou být doplněny směnečné doložky.[5]

2. Vyplňovací oprávnění

Z výše uvedených charakteristik směnečného blanketu vyplývá, že blankosměnkou je jen neúplná směnečná listina, jejíž majitel je nositelem oprávnění doplnit do této chybějící údaje, tedy vyplňovacího oprávnění.[6] Blankosměnka a vyplňovací oprávnění jsou až do okamžiku realizace uvedeného oprávnění jako siamská dvojčata. Mohou existovat jen ve „společné domácnosti“. Bez udělení vyplňovacího oprávnění nemůže vzniknout blankosměnka, vyplňovací oprávnění nemůže existovat bez blankosměšky. Nositelem vyplňovacího oprávnění je vždy majitel blankosměšky. Existenční a pojmová provázanost blankosměšky a vyplňovacího oprávnění je dána funkční vazbou mezi záměrnou a cílenou neúplností směnečného blanketu, jež může být dočasná, a možností regulérně doplnit do předmětné listiny chybějící údaje. Právě možnost, tedy oprávnění vyplnit do směnečného blanketu chybějící údaje, je oním vyplňovacím oprávněním.

Vyplňovací oprávnění je jedním ze stěžejních pilířů dvojfázového vzniku směšky, jenž spočívá v emisi blankosměšky a v následné přeměně této neúplné směnečné listiny ve směnku úplnou vyplněním chybějících údajů, neboť pokud je blankosměnka vyhotovena a dána do oběhu jako zárodek směšky s neúplným textem nebo jako směška s doplnitelným obsahem, spočívá přeměna směnečného blanketu jako neúplné směnečné listiny v úplnou směnku v dalším kroku, kterým je doplnění chybějícího textu do blankosměšky.

Vyplňovací oprávnění lze charakterizovat jako subjektivní právo majitele blankosměšky doplnit do směnečného blanketu údaje, které emitent uvedené neúplné směnečné listiny do jejího textu záměrně nezačlenil a jejichž doplnění při uvedení listiny do oběhu předpokládal nebo s jejichž doplněním byl v témže okamžiku srozuměn. Vyplňovací oprávnění neposkytuje jejímu nositeli právo na plnění. Vyplňovacímu právu odpovídá povinnost podpisatelů směnečného blanketu, kteří udělili oprávnění vyplnit blankosměnku, strpět doplnění chybějících údajů do směnečného blanketu.

Vyplňovací oprávnění poskytuje aktu doplnění chybějících údajů do neúplné směnečné listiny regulérnost a manuál, jak při zaplnění bílých míst v textu směnečného blanketu postupovat. Vyplňovací právo má povahu licence nahradit „bílá místa“ ve směnečném blanketu; aktu doplnění údajů do blankosměnky poskytuje legitimitu a právní režim smlouvou předvídaného dotvoření obsahu listiny.

Individuální podobu konkrétního vyplňovacího práva vymezuje několik parametrů - zejména obsah a rozsah tohoto oprávnění. Obsah vyplňovacího práva stanoví, jak má nositel vyplňovacího práva postupovat při přeměně blankosměnky v úplnou směnku, když určuje, jak má být směnečný blanket vyplněn, tedy jaký konkrétní údaj má být do blankosměnky vyplněn - například jaká má být do směnečného blanketu uvedena peněžítá částka coby směnečný peníz, nebo kdy a/nebo kde má být směnka učiněna splatnou při vyplňování údaje data nebo místa splatnosti. Rozsah vyplňovacího práva určuje, které údaje mohou být do blankosměnky doplněny.

3. Vyplnění blankosměnky

Vyplnění blankosměnky je úkon majitele blankosměnky spočívající v doplnění chybějícího textu do směnečného blanketu.^[7] Za vyplnění blankosměnky lze považovat jen takové začlenění chybějícího textu do neúplné směnečné listiny:

- která je blankosměnkou,
- které má povahu realizace vyplňovacího oprávnění.

K uvedenému doplňuji, že se často setkávám s názorem, že pokud listina obsahuje slovo směnka nebo je vyhotovena na směnečném formuláři, aniž však obsahuje všechny podstatné náležitosti směnky, jedná se o blankosměnku. A stejně tak se setkávám s názorem, že každé doplnění textu do neúplné směnečné listiny má povahu vyplnění blankosměnky, tedy realizace vyplňovacího oprávnění. Uvedené názory jsou však nesprávné. Blankosměnkou je jen listina, která vykazuje všechny znaky, jež jsem popsal výše v textu v rámci definice blankosměnky. A za využití vyplňovacího oprávnění lze považovat pouze:

- začlenění údajů do blankosměnky,
- k jejichž doplnění existuje vyplňovací právo,
- nositelem vyplňovacího práva,
- v případě, že jsou splněny předpoklady pro vyplnění blankosměnky.

3.1. Začlenění údaje do blankosměnky

Vrátím se k již uvedenému. Ne každá listina, do které byly vyplněny chybějící údaje a která obsahuje všechny podstatné náležitosti směnky, byla před doplněním chybějícího textu blankosměnkou.^[8] Prvním základním předpokladem správnosti závěru, že doplnění textu do neúplné směnečné listiny má povahu využití vyplňovacího práva, tedy vyplnění směnečného blanketu, je fakt, že doplňovanou listinou byla blankosměnka.

3.2. Začlenění údaje do blankosměnky, k jehož vyplnění existuje vyplňovací právo

Za druhé základní kritérium při posuzování faktu, zda má doplnění chybějících údajů do neúplné směnečné listiny povahu realizace vyplňovacího práva, tedy vyplnění blankosměnky, je třeba považovat existenci vyplňovacího práva a rozsah uvedeného oprávnění. Neodmyslitelným znakem blankosměnky je existence oprávnění vyplnit do této neúplné směnečné listiny chybějící údaje. Je-li tedy listina blankosměnkou, bylo při její emisi uděleno oprávnění k jejímu vyplnění. Pokud jsou tedy do směnečného blanketu doplňovány chybějící údaje, je vždy „ve hře“ možnost, že předmětný

vyplňovací akt měl právní režim a následky vyplnění blankosměnky. Nelze však opomíjet pravidlo, že do směnečného blanketu lze v rámci realizace vyplňovacího práva vyplnit jen ty chybějící údaje, k jejichž vyplnění bylo uděleno vyplňovací oprávnění. Právní režim doplnění údajů do blankosměnky, tedy klasifikace přeměny směnečného blanketu v úplnou směnku, tudíž závisí na skutečnosti, zda byly do blankosměnky vyplněny údaje, k jejichž vyplnění existovala licence v podobě uděleného vyplňovacího oprávnění. Závěr, zda precizace textu směnečného blanketu měla povahu využití vyplňovacího práva, tedy i vyplnění blankosměnky, je tudíž závislý (mimo jiné) na faktu, zda majiteli blankosměnky svědčilo oprávnění vyplnit do této všechny údaje, které byly do jejího textu doplněny.

3.3. Vyplnění blankosměnky nositelem vyplňovacího oprávnění

Vyplňovací oprávnění je subjektivním právem, které se nenabízí k volnému použití každému. Oprávnění vyplnit směnečný blanket má svého konkrétního nositele. Funkční vazba mezi osobou nositele vyplňovacího oprávnění a přeměnou blankosměnky ve směnku úplnou je taková, že oprávnění vyplnit směnečný blanket může být využito jen nositelem uvedeného práva. Zastoupení nositele vyplňovacího oprávnění při vyplnění blankosměnky zástupcem není samozřejmě vyloučeno.

Právní režim a účinky vyplnění blankosměnky má jen takové doplnění chybějícího údaje do textu předmětné neúplné směnečné listiny, které bylo realizováno nositelem vyplňovacího oprávnění nebo jeho zástupcem.

3.4. Naplnění předpokladů pro využití vyplňovacího oprávnění

Vyplnění blankosměnky může být (a zdaleka ne výjimečně bývá) vázáno na naplnění dohodnutých předpokladů nebo sjednané podmínky. Jestliže účastníci dohody o udělení vyplňovacího práva nebo dohody o vyplnění blankosměnky ujednají, že blankosměnka může být vyplněna jen při splnění určitých předpokladů či podmínek, a jsou-li chybějící údaje do blankosměnky vyplněny za situace, kdy předpoklady či podmínky pro přeměnu směnečného blanketu v úplnou směnku nebyly naplněny, nemá předmětné rozšíření textu blankosměnky povahu realizace vyplňovacího práva, a tedy ani povahu vyplnění blankosměnky.

4. Vyplněná (blanko)směnka

Vyplněnou (blanko)směnkou je směnka, která byla emitována jako blankosměnka a byla následně vyplněna na úplnou směnku. Vykazuje-li směnka, jež vznikla per partes emisí blankosměnky, která byla následně vyplněna, znaky platné směnky, aniž by s její existencí byly spojeny okolnosti způsobující materiální neplatnost této směnečné listiny, jedná se o platnou směnku, a to formálně i materiálně. Na platnost vyplněné (blanko)směnky nemá vliv fakt, zda tato byla vyplněna v souladu s vyplňovacím oprávněním nebo excesivně.^[9] Jedná-li se o listinu, která vznikla bezprávným doplněním směnečného blanketu, a nevykazuje-li tato znaky neplatné směnky, jedná se o směnku formálně platnou, která je však v důsledku faktu, že vznikla neoprávněnou změnou textu (bezprávným doplněním), stížena materiální neplatností.^[10]

Vyplněná blankosměnka je směnečná listina, které má vysoce specifický režim reálnosti a fiktivnosti jejího obsahu v čase.

5. Časové účinky vyplnění blankosměnky

Ve směnečné teorii i praxi, a to i v rozhodovací praxi soudů, se všeobecně prosazuje závěr, že na vyplněnou (blanko)směnku se dodatečně pohlíží tak, jako by byla od samého počátku směnkou úplnou. Z. Kovařík k uvedenému konstatuje: „*Účinky této přeměny směnky nevyplněné v dokonalou směnku nastanou ovšem s účinky ex tunc, tedy jako by již od počátku byla tato listina uvedena do*

oběhu co dokonalá směnka.“^[11] J. Kotásek časové účinky vyplnění směnečného blanketu komentuje následovně: „Doplněním absentujících údajů vzniká směnka. Zacházíme s ní tak, jako kdyby měla již od počátku (*ex tunc*) obsah, který získala až následně doplněním.“^[12] Závěr o zpětných účincích vyplnění směnečného blanketu vyplývá i z rozhodovací praxe soudů, když v právní větě rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Cdo 1844/2015 je (mimo jiné) uvedeno: „Blankosměnka se stává směnkou (za předpokladu, že listina po vyplnění bílých míst má kvalitu směnky) až vyplněním, a to se zpětnými účinky (*ex tunc*).“^[13]

6. Když skoro totéž není totéž

Přestože výše uvedené závěry zní podobně, jejich reálný obsah není zdaleka totožný. Při doslovném výkladu předmětných sdělení o retroaktivních účincích zaplnění bílých míst ve směnečném blanketu je těmto třeba přiřadit zásadně odlišný obsah.

Pokud Z. Kovařík uvádí: „Účinky této přeměny směnky nevyplněné v dokonalou směnku nastanou ovšem s účinky *ex tunc*, tedy jako by již od počátku byla tato listina uvedena do oběhu co dokonalá směnka,“ nastávají podle citovaného sdělení účinky vyplnění směnečného blanketu zpětně, avšak vyplněná (blanko)směnka „jako by“ byla uvedena do oběhu jako vyplněná. Mám za to, že se jedná o sdělení, které navenek vykazuje jistý obsahový rozpor. S tím je třeba se vypořádat. První část sdělení směřuje čtenáře k závěru, že se vyplněná (blanko)směnka stává směnkou k okamžiku emise této původně neúplné směnečné listiny. Mám však za to, že stěžejní význam je třeba přiznat druhé části textu, v níž Z. Kovařík výslovně konstatuje, že časové účinky zaplnění bílých míst na blankosměnce jsou takové, že vyplněná (blanko)směnka „jako by“ byla směnkou od počátku. Z použitého kondicionálu vyplývá, že vyplněné (blanko)směnce uvedený autor přiznává reálný stav blanketní nevyplněné listiny až do okamžiku vyplnění s tím, že právní účinky přeměny směnečného blanketu v úplnou směnku časově situuje do okamžiku uvedení blankosměnky do oběhu. Kompatibilita obsahu jednotlivých aspektů začlenění aktu vyplnění směnečného blanketu do časové osy je záležitostí racionální interpretace předmětného výroku, při doslovném výkladu je patrná jistá obsahová kolize mezi jednotlivými segmenty předmětného závěru.

Jak jsem již uvedl výše, J. Kotásek časové účinky vyplnění směnečného blanketu komentuje následovně: „Doplněním absentujících údajů vzniká směnka. Zacházíme s ní tak, jako kdyby měla již od počátku (*ex tunc*) obsah, který získala až následně doplněním.“ Mám za to, že náhled J. Kotáska na zařazení reálných a právních účinků přeměny blankosměnky ve směnku úplnou, který nepracuje s konstrukcí, že blankosměnka se stává v důsledku zaplnění bílých míst v jejím textu směnkou od okamžiku její emise, ale naopak s konstrukcí, že je na vyplněnou (blanko)směnku pohlíženo jako na směnku, je nejbližší podstatě retroaktivních účinků vyplnění směnečného blanketu. J. Kotásek explicitně rozlišuje mezi faktickým stavem mezidobí v intervalu od emise blankosměnky do jejího vyplnění a právním náhledem na účinky uskutečnění vyplňovacího aktu.

V usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. 29 Cdo 1844/2015 je (mimo jiné) uvedeno: „Blankosměnka se stává směnkou (za předpokladu, že listina po vyplnění bílých míst má kvalitu směnky) až vyplněním, a to se zpětnými účinky (*ex tunc*).“ Podle citované právní věty uvedeného rozhodnutí se blankosměnka vyplněním stává směnkou se zpětnými účinky. Stal-li by se směnečný blanket zpětně směnkou, znamenalo by to, že by do fikce navozující retroaktivní účinky přeměny směnečného blanketu v úplnou směnku byla zahrnuta i faktická rovina zpětné účinnosti zaplnění bílých míst v textu blankosměnky, což nelze akceptovat. V rovině průběhu skutkového stavu nelze vyplněné (blanko)směnce upřít, že až do okamžiku uskutečnění vyplňovacího aktu byla nevyplněnou neúplnou směnečnou listinou.

7. Faktický skutkový stav a právní účinky vyplnění blankosměnky

Rozlišování mezi faktickým skutkovým stavem a právními účinky vyplnění blankosměnky považují za prvotní základní východisko korektního uplatňování právní fikce retroaktivních účinků přeměny směnečného blanketu v úplnou směnku. Jedná se však jen o první z několika kroků vedoucích ke správnému právnímu posuzování časového aspektu právních důsledků vyplnění blankosměnky. Je třeba se podrobně zabývat otázkou, zda je namíste retroaktivní právní účinky vyplnění směnečného blanketu prosazovat plošně, nebo jen selektivně vůči vybraným aspektům přeměny zárodku směnky v úplnou směnku. V intencích výše uvedeného považují za důležitou například otázku, zda mají být retroaktivní právní účinky vyplnění blankosměnky promítány mimo směnečný vztah, a otázku, zda má být podpisatel považován za směnečného dlužníka zpětně nebo až od okamžiku precizace textu směnečného blanketu vyplněním.

8. Kladné a záporné stránky uplatňování fikce o vyplnění blankosměnky se zpětnými účinky

Uplatňování výše uvedené právní fikce o zpětných účincích vyplnění směnečného blanketu je praktické a smysluplné, má však i svoje stinné stránky. Představuje právní základ pro podřazení některých aspektů právního života blankosměnky pod právní režim vytvořený pro úplnou směnku. Podsovává však myšlenku, že vyplněná (blanko)směnka se stala úplnou směnkou zpětně k okamžiku jejího vzniku a že je na takto dvoufázově vzniklou směnku a na směnečný vztah, který je na této směnečné listině jako na základové desce vybudován, namíste pohlížet ve všech aspektech a směrech tak, jako by byla od počátku emitována jako úplná směnka, což je pohled silně deformující korektní posuzování širšího kontextu dvoufázového vzniku směnky.

9. Důvod uplatňování a příznivé dopady fikce o vyplnění blankosměnky se zpětnými účinky

Retroaktivní pohled na vyplnění blankosměnky napomáhá podřazení právního režimu

- vzniku směnečných závazků vystavením blankosměnky nebo opatřením směnečného blanketu dalším směnečným prohlášením právním pravidlům, která jsou dána pro vznik směnečných závazků v případě, že je vystavena, akceptována, avalována nebo indosována úplná směnka a
- převodů blankosměnky právním pravidlům, která jsou dána pro převod úplné směnky.

Retroaktivní pohled na vyplnění směnečného blanketu umožňuje vstoupit příjemcům, avalistům a indosantům, jakož i příjemcům pro čest do směnečného závazku opatřením blankosměnky akceptačním nebo rukojemským prohlášením, nebo indosamentem či intervenčním akceptačním prohlášením, přestože je ve směnečné teorii uplatňováno pravidlo, že do směnečného závazku lze vstoupit jen připojením podpisu na platnou směnku, kterou však blankosměnka zpravidla není. Retroaktivní pohled na vyplnění blankosměnky vytváří právní prostor pro převody blankosměnky indosací a rektablankosměnky smlouvou se stejnými právními účinky, jako by předmětem převodu byla úplná směnka, přestože ZSŠ na převod blankosměnky nepamatuje, když potlačuje pochybnosti ohledně účinků převodu blankosměnky, jež má podobu pouhého zárodku směnky, přestože tato neúplná směnečná listina není v okamžiku změny v osobě jejího majitele cenným papírem a není do ní vtělena směnečná pohledávka.^[14] Jak vyplývá z předchozího textu, nahlížení na přeměnu blankosměnky na úplnou směnku vyplněním chybějících údajů prismatem zpětné účinnosti uvedené změny v obsahu a podstatě předmětné směnečné listiny eliminuje problémy s případnou absencí předpokladů vzniku směnečných závazků příjemce, avalistů, indosantů a příjemce pro čest. Předpokladem vzniku směnečných závazků dalších směnečných dlužníků je připojení jejich směnečného prohlášení (akceptu, rukojemského prohlášení, indosamentu či přijetí pro čest) na formálně platnou směnku (případně opis směnky), kterou blankosměnka zpravidla ještě není. A uplatňovanou fikci, že směnečný blanket byl vyplněn s účinky *ex tunc*, lze považovat za funkční právní konstrukci, že uvedená směnečná prohlášení byla připojena na směnku, čímž odpadá pochybnost ohledně naplnění předpokladů pro vznik směnečných závazků uvedených směnečných dlužníků.

Právní konstrukce, v jejímž rámci je třeba blankosměnku po vyplnění chybějících údajů považovat za úplnou směnku zpětně k okamžiku jejího vystavení, je účelová. Výrazně zjednodušuje právní režim převodu směnečného blanketu a právních důsledků akceptace, avalování a honorační akceptace směnky. Její využití totiž umožňuje uplatnit právní pravidla vytvořená pro úplnou směnku na dispozice s blankosměnkou a rozšíření počtu latentních směnečných dlužníků, kteří ze směnečného blanketu, jenž byl vytvořen v podobě zárodku směnky, budou směnečně zavázáni po zaplnění bílých míst v uvedené neúplné směnečné listině.

10. Nevhodnost absolutizace právní fikce o vyplnění blankosměnky se zpětnými účinky

Při uplatňování retroaktivních účinků vyplnění blankosměnky je však nezbytné nepouštět ze zřetele účel předmětné fikce. Závěr, že na vyplněnou (blanko)směnku je nezbytné pohlížet jako na úplnou směnku zpětně k datu jejího vystavení, není namísto absolutizovat. Považuji za nezbytné diferencovat mezi konstrukcí, že se blankosměnka „stala“ vyplněním úplnou směnkou zpětně, a konstrukcí, že je třeba na vyplněnou (blanko)směnku „pohlížet“ jako na úplnou směnku se zpětnými účinky. Podle mého přesvědčení je však při uplatňování fikce retroaktivních účinků vyplnění směnečného blanketu nezbytné nepřehlížet fakt, že se jedná o účelovou konstrukci a že blankosměnka byla ve skutečnosti neúplným směnečným blanketem až do okamžiku, kdy byla vyplněna.

11. Nevhodnost uplatňování přesahu právní fikce o vyplnění blankosměnky se zpětnými účinky

Právní fikci o vyplnění blankosměnky se zpětnou účinností je nezbytné uplatňovat selektivně k těm aspektům směnečného vztahu, pro které tato konstrukce byla vytvořena a v nichž má napomoci překlenout absenci právní úpravy blankosměnky. Právní fikci o vyplnění blankosměnky s účinky *ex tunc* je třeba využít k racionalizaci převodů směnečného blanketu a stanovení účinků opatření směnečného blanketu dalšími směnečnými prohlášeními. Právní fikci zakotvující retroaktivní účinky vyplnění směnečného blanketu je však nevhodné, nemístné a nepřijatelné aplikovat k přijímání závěrů, že osoby podepsané na blankosměnce byly směnečnými dlužníky dříve, než se uvedená neúplná směnečná listina stala směnkou (tedy že nedlužníci byli dlužníky) a že zárodek směnky, v jehož textu absentovala nejméně jedna podstatná náležitost směnky, byl platnou směnkou dříve, než byl předmětný směnečný blanket na úplnou směnku zaplněním bílých míst v jeho textu v úplnou směnku přeměněn (tedy že nesměnka byla směnkou).

Za podstatný považuji fakt, že se na vyplněnou (blanko)směnku pohlíží jako na úplnou směnku s účinky od okamžiku emise této směnečné listiny, že však blankosměnka byla neúplným směnečným blanketem až do okamžiku jejího vyplnění. Za stejně podstatný považuji fakt, že podpisatelé blankosměnky se stávají směnečnými dlužníky až v okamžiku, kdy se blankosměnka stane platnou směnkou, byť se na tyto pohlíží jako na směnečné dlužníky s účinky *ex tunc*.

Alfou i omegou korektního uplatňování fikce retroaktivních účinků vyplnění směnečného blanketu je udržení působení uvedené fikce ve vztahu ke směnce, ke směnečnému vztahu a k relevantním aspektům dvojfázového vzniku směnky (emise směnečného blanketu a jeho následného vyplnění na úplnou směnku). Prosazování přesahu fikce o vyplnění směnečného blanketu s účinky *ex tunc* mimo směnečný vztah považuji za nepřijatelné.

12. Fikce jako amnézie = neuplatnitelnost námitky excesivního vyplnění blankosměnky

Je nepřijatelné, aby účelové uplatňování fikce retroaktivních účinků vyplnění blankosměnky nabylo rozměrů právní amnézie. Nesprávnost výkladového postupu lze obnažit tím, že se jeho důsledky promítnou až do krajní meze. Pokud by byla retroaktivita vyplnění blankosměnky absolutizována, nebylo by možné uplatňovat obranu založenou na excesu při vyplnění směnečného blanketu.

Je nezpochybnitelným faktem, že zákon, doktrína i judikatura přiznávající relevanci obraně směnečného dlužníka proti uplatňovanému směnečnému nároku, je založena na porušení ujednání o vyplnění blankosměnky. Ustanovení čl. I. § 10 ZSŠ uvádí: „*nebyla-li směnka, která byla při vydání neúplná, vyplněna tak, jak bylo ujednáno, nemůže se namítat majiteli směnky, že tato ujednání nebyla dodržena, ledaže majitel nabyl směnky ve zlé víře anebo se při nabývání směnky provinil hrubou nedbalostí.*“

Podstata námitky excesivního vyplnění směnečného blanketu tvoří nerespektování obsahu vyplňovacího oprávnění (porušení ujednání o vyplnění blankosměnky) při vyplnění směnečného blanketu. Uvedené stěžejní konstatování musí být uvozeno sdělením, že směnka byla emitována jako blankosměnka. Porušení dohody o způsobu využití vyplňovacího práva při vyplnění směnečného blanketu se sestává z několika segmentů. Vyplnění směnečného blanketu v rozporu s vyplňovacím oprávněním se skládá z následujících dílčích skutečností:

- vyplněná (blanko)směnka byla emitována jako směnečný blanket,
- k vyplnění uvedené směnečné listiny bylo uděleno vyplňovací oprávnění (byla uzavřena dohoda o způsobu vyplnění směnečného blanketu),
- blankosměnka měla být vyplněna sjednaným způsobem – vyplňovací oprávnění mělo určitý obsah,
- blankosměnka byla vyplněna, a stalo se tak v rozporu s dohodou o způsobu vyplnění směnečného blanketu (v kolizi s vyplňovacím oprávněním),
- vymezení, v čem spočívá exces při vyplnění směnečného blanketu – jak byla při vyplnění blankosměnky porušena dohoda o vyplnění.[\[15\]](#)

Nejvyšší soud ČR k excesivnímu vyplnění směnečného blanketu (obdobně) uvádí: „*To, zda (namítané) porušení vyplňovacího práva bude mít v poměrech dané věci za následek, že směnečný dlužník se povinnosti plnit ze směnky ubrání, pak bude záviset na posouzení konkrétních okolností případu, přičemž určující bude v tomto směru zejména zjištění, zda porušením podmínek, za nichž měla být blankosměnka o chybějící údaje doplněna, došlo ke zhoršení postavení směnečného dlužníka (srov. v této souvislosti např. závěry formulované Nejvyšším soudem v R 84/2010).*“[\[16\]](#)

Pokud by se závěr, že na vyplněnou (blanko)směnku se pohlíží jako na vyplněnou od okamžiku jejího vzniku uplatňoval důsledně, znemožnil by uvedený pohled na retroaktivní účinky přeměny směnečného blanketu na úplnou směnku uplatňování námitky excesivního vyplnění blankosměnky. Námitka vyplnění směnečného blanketu v rozporu s obsahem vyplňovacího oprávnění je založena na následujících skutečnostech:

- excesivně vyplněná (blanko)směnka byla emitována jako blankosměnka,
- směneční dlužníci bránící se námitkou vyplnění směnečného blanketu v rozporu s ujednáním o vyplnění se na předmětnou vyplněnou směnku podepsali ve stavu, kdy tato ještě byla blankosměnkou, tedy v okamžiku, kdy ještě nebyla vyplněna,
- vyplnění chybějících údajů do vyplněné (blanko)směnky se událo v rozporu s obsahem vyplňovacího oprávnění (v rozporu s ujednáním o vyplnění blankosměnky).

Pokud by se fikce retroaktivních účinků zaplnění bílých míst ve směnečném blanketu uplatňovala i při posuzování důvodnosti námitky excesivního vyplnění blankosměnky, nebyly by naplněny skutkové předpoklady námitky, protože by směnka byla považovaná za vyplněnou již v okamžiku, kdy ji podepsali směneční dlužníci. **Důsledné plošné prosazování fikce zpětných účinků vyplnění blankosměnky by učinila a priori nedůvodnou námitku vyplnění blankosměnky v rozporu s obsahem vyplňovacího oprávnění, což nelze připustit.**

13. Hranice racionálního prosazování fikce o vyplnění blankosměnky se zpětnými účinky

Pro zodpovězení otázky, zda je modifikace reálného skutkového děje fikcí zpětné účinnosti vyplnění směnečného blanketu v některých situacích vhodná a v některých případech by byla naopak nemístná, je důležité nalézt model racionálního prosazování fikce retroaktivních účinků vyplnění blankosměnky, v jehož rámci je korektně vytyčena hranice mezi respektováním reality a zohledňováním umělé právní konstrukce.

Uplatnění fikce vyplnění směnečného blanketu s účinky ex tunc je přijatelné, jestliže:

- zaplňuje mezeru v právní úpravě,
- se tak děje v situacích, kdy je fikce blízká domněnce (tedy v případech, kdy lze na zárodek směnky pohlížet jako na vyplněnou (blanko)směnku, aniž by předmětná úprava reality podpisatele směnečných blanketů posouvala do situací, v nichž se ve skutečnosti nenacházeli),
- nedeformuje působení jiných právních mechanismů.

Uplatňování uvedené fikce je nepřijatelné v situacích, kdy je její dosah situován mimo základní obrys účelu jejího působení a stejně tak v situacích, kdy deformuje právní vztahy odlišné od vztahu směnečného.

14. Přesah právní fikce o vyplnění blankosměnky se zpětnými účinky a deformace souvisejících právních vztahů

Mechanické promítnutí závěru, že na vyplnění blankosměnky je třeba pohlížet jako na akt, jehož účinky se zohledňují zpětně k okamžiku emise směnečného blanketu, by zásadně deformovalo související právní vztahy. Pokud by na právní postavení podpisatele blankosměnky bylo pohlíženo tak, jako by již v okamžiku připojení podpisu na předmětnou neúplnou směnečnou listinu podepsal úplnou směnku, vznikaly by absurdní a nesmyslné konstrukce striktně kolidující s realitou. Podpisateli blankosměnky, který se podepsal na směnečný blanket, nelze při korektním výkladu práva vnucovat nesprávný skutkový děj a uvedenou situaci hodnotit tak, že podepsal úplnou směnku. Pokud se kdokoli podepsal na blankosměnku, která nebyla platnou směnkou, neboť postrádala některou z podstatných náležitostí, nelze v rozporu s realitou důvodně konstruovat, že byl z uvedené směnečné listiny zavázán už od okamžiku, kdy se na tuto podepsal, přestože tato směnkou ještě zdaleka nebyla a stala se jí až s odstupem času (třeba i několika let).

Uplatnění fikce, že na vyplněnou (blanko)směnku je třeba pohlížet jako na směnku úplnou s účinky ex tunc, nelze v žádném případě rozšiřovat v tom smyslu, že na podpisatele blankosměnky je třeba pohlížet tak, jako by podepsal úplnou směnku, že na akt podepsání blankosměnky je třeba pohlížet jako na připojení podpisu na úplnou směnku a že na podpisatele blankosměnky je třeba pohlížet jako na dlužníka již od okamžiku, kdy směnečný blanket podepsal, přesto vznik jeho směnečného závazku lze smysluplně spojovat až s okamžikem, kdy se z blankosměnky stala platná směnka.

Fikci, že na vyplněnou (blanko)směnku je třeba pohlížet jako na směnku úplnou s účinky od okamžiku emise této listiny, lze uplatňovat a zohledňovat jen interně v rámci samotného směnečného vztahu, nikoli derivativně v rámci jiných právních vztahů.

14.1. Zpětné účinky vyplnění směnečného blanketu a úpadek dlužníka

Je-li posuzován úpadek směnečného dlužníka k okamžiku, kdy připojil podpis na blankosměnku, která ještě nebyla směnkou, je třeba reflektovat reálný skutkový stav. Je-li úpadek podpisatele směnečného blanketu hodnocen v reálném čase, nelze latentní směnečný závazek, který by podpisateli blankosměnky, jež má povahu zárodku směnky (není ještě platnou směnkou), považovat za existující směnečný závazek. A pokud je stejná situace hodnocena zpětně, nelze dospět k jinému závěru. Při zpětném zkoumání úpadku podpisatele blankosměnky, která ještě nebyla platnou

směnkou, je tedy nezbytné učinit rozhodným fakt, že se podpisatel blankosměnky stal směnečným dlužníkem až v okamžiku, kdy se listina stala směnkou. Latentní směnečný závazek podpisatele blankosměnky lze při korektním postupu zohlednit pouze při konstatování hrozícího úpadku dlužníka.

14.2. Zpětné účinky vyplnění směnečného blanketu a relativní neúčinnost právních jednání podpisatele blankosměnky

Nevhodnost uplatňování přesahu fikce zpětné účinnosti vyplnění směnečného blanketu konstatují u relativní neúčinnosti právních jednání. Posouzení okamžiku vzniku závazku podpisatele blankosměnky v odpůřících sporech představuje jeden ze zásadních faktorů uvedených řízení, neboť fakt, kdy vznikl závazek dlužníka, jehož účinky jsou podrobeny testu v odpůřícím sporu bezprostředně souvisí s rozhodným aspektem výsledku odpůřícího sporu – jestli podpisatel směnečného blanketu napadeným jednáním zkracoval věřitele. Považují za nesmyslné, když je podpisatel blankosměnky v odpůřících sporech považován za směnečného dlužníka v době, kdy dlužníkem ještě nebyl, což se podle mých zkušeností v soudních řízeních děje. Vyjadřuji přesvědčení, že i při posuzování (relativní) neúčinnosti právních jednání podpisatele blankosměnky je třeba tohoto latentního směnečného dlužníka považovat za směnečně zavázaného až od okamžiku, kdy se blankosměnka stala v důsledku doplnění chybějícího textu platnou směnkou.

14.3. Zpětné účinky vyplnění směnečného blanketu a pozměnění blankosměnky

Změnu textu blankosměnky je namíste posuzovat podle ustanovení čl. I. § 69 ZSŠ, které reguluje právní účinky změny textu směnky. Přiměřenému použití ustanovení čl. I. § 69 ZSŠ pro vytvoření právního režimu změny textu blankosměnky nasvědčují následující faktory:

- právní režim změny textu směnečného blanketu není výslovně právně upraven,
- při hledání analogie legis se jako nejbližší k použití pro uvedenou situaci jeví zmíněné ustanovení čl. I. § 69 ZSŠ,
- neexistuje překážka, která by aplikaci ustanovení čl. I. § 69 ZSŠ na změnu textu směnečného blanketu bránila.

Svoji neoddiskutovatelnou roli při podřazení právního režimu změny textu blankosměnky ustanovení čl. I. § 69 ZSŠ sehrává i fakt, že na vyplněnou (blanko)směnku se pohlíží jako na úplnou směnkou zpětně. Prosazování fikce retroaktivních účinků vyplnění blankosměnky do právních vztahů existujících mimo platformu směnečného práva však není opodstatněné.

Neoprávněné změny textu zárodku směnky, tedy blankosměnky, která nebyla v okamžiku předmětného zásahu do znění uvedené neúplné směnečné listiny platnou směnkou, není vhodné považovat za pozměňování cenného papíru v intencích trestního zákona, neboť skutkový základ jakéhokoli právního vztahu musí nezbytně zohledňovat skutečný stav věci, tedy fakt, že změny textu byly realizovány na pouhém zárodku směnky, nikoli na směnce (tedy nikoli na cenném papíru). Na vyplněnou (blanko)směnku se sice pohlíží jako na úplnou směnkou od počátku její existence, uvedená fikce se však uplatní jen ve vybraných aspektech směnečného vztahu.

Postup, v jehož rámci je pozměnitel blankosměnky, která v okamžiku neoprávněné změny textu této listiny nebyla cenným papírem, trestně stíhán na základě uplatněné právní fikce, která retroaktivně „modifikuje“ skutkový stav, nelze považovat za korektní. Je nepřijatelné kohokoli trestně stíhat za skutek, kterého se nedopustil s tím, že naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu je uměle konstruováno na základě uplatnění právní fikce. Je nepřijatelné považovat pozměnění nevyplněného směnečného blanketu, jenž v okamžiku předmětné neoprávněné změny jeho textu nebyl směnkou, za pozměnění směnky s odůvodněním, že se na vyplněnou (blanko)směnku pohlíží jako na úplnou

směnku od okamžiku jejího vzniku. Naplnění znaků skutkové podstaty trestného činu musí být nutně posuzováno podle reálného skutkového stavu, nikoli na základě retroaktivně uplatněné právní fikce, která pro účely eliminace komplikujících aspektů při posuzování obsahu směnečného vztahu účelově deformuje skutkový stav.

Závěr

Směnka je cenným papírem, který nemusí vzniknout najednou. Směnečné právo připouští dvoufázový vznik směnky, který spočívá ve vystavení blankosměnky, jež může být dodatečně přeměněna doplněním chybějících údajů na úplnou směnku. Vyplnění směnečného blanketu je unikátním jednáním, které představuje dokončení procesu vzniku cenného papíru, které z neúplné směnečné listiny s nedokončeným obsahem činí listinu úplnou, které základní směnce dává finální podobu a které představuje legální zásah do listiny osobou odlišnou od jejího autora. Není proto nijak překvapivé, že je vyplnění blankosměnky považováno za úkon značně specifický a že jsou s tímto počinem spojeny některé problémové aspekty.

Za jeden z problémových faktorů zaplnění bílých míst v zárodku směnky nebo ve směnce s doplnitelným obsahem (tedy v blankosměnce) je třeba považovat dlouhodobě zaužívaný právní názor, že vyplnění směnečného blanketu se děje se zpětnými účinky k okamžiku uvedení (blanko)směnky do oběhu.

Retroaktivní účinnost přeměny blankosměnky v úplnou směnku má svoje nezpochybnitelné výhody. Umožňuje podřadit právní režim převodu blankosměnky právní úpravě, která je dána pro převod úplné směnky, jakož i překlenout požadavek směnečného práva, že směnečné závazky mohou vzniknout jen vystavením platné směnky nebo připojením směnečného prohlášení na platnou směnku, v situacích, kdy směnka vzniká *per partes* (vystavením blankosměnky a jejím následným vyplněním), díky čemuž směnečný závazek výstavce blankosměnky může vzniknout i přesto, že tento nevystavil směnku nýbrž blankosměnku, a díky čemuž mohou vzniknout i směnečné závazky podpisatelů dalších směnečných prohlášení, která byla připojena nikoli na platnou směnku, ale na směnečný blanket.

Fakt, že je vyplněná (blanko)směnka považována za úplnou směnku nikoli až od okamžiku, kdy se vyplněním chybějících údajů reálně stala precizní směnkou, ale zpětně od okamžiku emise směnečného blanketu, má však i svoji negativní rovinu. Právní závěr o zpětné účinnosti vyplnění blankosměnky je často absolutizován a prosazován s nepřijatelným přesahem do dalších právních vztahů, když je v souvislosti s retroaktivními účinky vyplnění blankosměnky uplatňována nejen fikce zpětných právních účinků, ale i fikce časového posunu skutkového stavu, což je samozřejmě nepřijatelné. Lze se bohužel setkat s prosazováním právní fikce o zpětné účinnosti vyplnění směnečného blanketu ve zjednodušené (zploštělé) podobě, v jejímž rámci jsou následky vyplnění blankosměnky vnímány tak, že vyplněná (blanko)směnka se stala úplnou směnkou zpětně k okamžiku uvedení této směnečné listiny do oběhu, což je pohled nesprávný, neboť na vyplněnou (blanko)směnku je třeba pohlížet jako na vyplněnou s účinky *ex tunc*, což není zdaleka totéž. Fikci retroaktivních účinků vyplnění směnečného blanketu je nezbytné uplatňovat jen v rovině právních účinků, skutkovému stavu je však nezbytné zachovat reálnou časovou osu.

Je tudíž třeba respektovat fakt, že

- se podpisatelé blankosměnky stávají směnečnými dlužníky až v okamžiku, kdy se blankosměnka stane platnou směnkou,
- změny textu blankosměnky, která není z důvodu absence některé z podstatných náležitostí směnky platnou směnkou, nejsou změnou textu,

a to i v případě, že je předmětný směnečný blanket následně vyplněn a je považován za vyplněný s účinky k okamžiku uvedení směnečného blanketu do oběhu.

JUDr. Radim Chalupa, Ph.D.,
advokát

[JUDr. Radim Chalupa, Ph.D.](#)

Kuzina 169
679 76 Drnovice u Lysic

Tel.: + 420 777 847 897

Tel.: +420 775 377 573

e-mail: radim.chalupa.ak@gmail.com

JUDr. Radim Chalupa, Ph.D je advokát specializující se na směnečné, insolvenční a exekuční právo, jakož i na civilní právo procesní, a dále pak na obchodní a dědické právo

JUDr. Radim Chalupa, Ph.D je také autorem celé řady publikací z oblasti směnečného práva, z nichž zmiňujeme zejména *Zákon směnečný a šekový: komentář směnečné části*; *Zákon o mezinárodním právu soukromém: komentář směnečné části z roku 2021*, a monografie *Zajišťovací směnka z roku 2009*, *Směnka v soudním řízení z roku 2017* a *Řízení o zaplacení směnečného nároku (specifika a problémové aspekty) z roku 2019* a nově i *Excesivní uplatnění a zneužití směnky z roku 2022*.

[1] Obdobně KOVAŘÍK, Z. Vznik, podstata a zánik práva vyplnit blankosměnku. *Právní rozhledy*. 2007, ročník 15, číslo 1, s. 11: „Směnka, jež z blankosměnky vznikla, musela být směnkou nevyplněnou, a tedy již ve své zárodečné fázi musela být za směnku určena.“ Obdobně i KOTÁSEK, J. Blankosměnka z pohledu dlužníka. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 1999, ročník 7, číslo 3, s. 285: „Rozhodujícím kritériem pro odlišení blankosměnky od neplatné směnky je totiž skutečnost, že (dočasná) nehotovost je u blankosměnky záměrem a předpokládá se její pozdější odstranění.“

[2] Obdobně KOVAŘÍK, Z. Vznik, podstata a zánik práva vyplnit blankosměnku. *Právní rozhledy*. 2007, ročník 15, číslo 1, s. 11: „Směnka, jež z blankosměnky vznikla, musela být směnkou nevyplněnou, a tedy již ve své zárodečné fázi musela být za směnku určena. To znamená, že již ve své blankopodobě musela obsahovat alespoň nepatrné torzo budoucího směnečného prohlášení.“ Obdobně i KOTÁSEK, J. Blankosměnka z pohledu dlužníka. *Časopis pro právní vědu a praxi*. 1999, ročník 7, číslo 3, s. 285: „Rozhodujícím kritériem pro odlišení blankosměnky od neplatné směnky je

totiž skutečnost, že (dočasná) nehotovost je u blankosměnky záměrem a předpokládá se její pozdější odstranění.“

[3] Shodně KOVAŘÍK, Z. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 6. dopl. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 60: „Listinu by vyhotovil směnečník, jako směnečníka by sebe na ní uvedl a hned by ji opatřil i akceptem. Takto vyhotovenou směnku by předal majiteli, který by musel nejméně opatřit podpis výstavce. U směnky na vlastní řad by šlo o jeho vlastní podpis. Hovoří se o blankoakceptech.“

[4] Obdobně KOTÁSEK, J. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 107: „Blankosměnka je předně listina, která je podepsána alespoň jedním potenciálním účastníkem směnečného vztahu. Může jít o podpis výstavce, akceptanta (pak hovoříme o tzv. blankoakceptu) nebo i o podpis avala.“

[5] Blankosměnkou může být listina, která není platnou směnkou, neboť postrádá některou z podstatných náležitostí směnky, může však být i platnou směnkou (její obsah vykazuje všechny podstatné náležitosti směnky), která byla emitována s předpokladem následného doplnění některé z doložek (zpravidla údaje data splatnosti směnky). Shodně KOTÁSEK, J. Blankosměnka z pohledu dlužníka. Časopis pro právní vědu a praxi. 1999, ročník 7, číslo 3, s. 284: „Blankosměnka je listina, která zpravidla ještě není směnkou, ale má se jí teprve stát. Samozřejmě je možné, že by blankosměnka formálně obstála již jako platná směnka. (Tak tomu bude u tzv. vistasměnky, tedy směnky na viděnou, která je splatná při předložení.“ Shodně i KOVAŘÍK, Z. Vznik, podstata a zánik práva vyplnit blankosměnku. Právní rozhledy. 2007, ročník 15, číslo 1, s. 14: „Především určitá listina může být zároveň blankosměnkou a směnkou, to znamená, aniž bylo k vyplňování vůbec přikročeno. Takových případů nepřichází v úvahu mnoho, ale jsou možné, ba nastávají. Jde o blankosměnky, ve kterých chybí údaj splatnosti a podle ujednání má jej majitel listiny později doplnit.“

[6] Obdobně KOTÁSEK, J. Blankosměnka z pohledu dlužníka. Časopis pro právní vědu a praxi. 1999, ročník 7, číslo 3, s. 285: „Ustanovení § 10 ZSŠ výslovně předpokládá dohodu o pozdějším vyplnění. Bez této dohody a povědomí účastníků o neúplnosti nelze pojmově o blankosměnce vůbec hovořit.“

[7] Obdobně KOVAŘÍK, Z. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 6. dopl. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 60: „Ovšem ne každá listina, které něco chybí, bude vždy blankosměnkou. Je-li emitována listina, které chybí podstatné znaky směnky, aniž by byl jiný zmocněn vydavatelem takové listiny ji doplnit, nejde o blankosměnku, ale o listinu, která měla být směnkou skutečnou, ale pro neznalost věci, z roztržitosti či z jiných příčin se takovou nestala.“ Obdobně i KOTÁSEK, J. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 114: „Od vyplňování blankosměnek, kterému předchází – byť i nedodržená – úmluva o vyplňovacím právu, musíme striktně odlišit úpravy a zásahy do textu listiny, která měla být vydána jako směnka hotová, kterou žádná dohoda o pozdějším vyplnění neprovází. Na tyto případy pamatuje čl. I § 69. Stejně tak ovšem musíme zacházet s těmi změnami textu blankosměnky, ke kterým nebyl věřitel pověřen dohodou, a u kterých se tedy vůbec žádné vyplnění nezamýšlelo. Udělení práva vyplnit konkrétní údaje není přece automatickou autorizací věřitele k vyplnění jakéhokoliv údaje se stejným způsobem řešení jako u údajů předpokládaných v dohodě o vyplnění.“

[8] Obdobně CHALUPA R. Dvoufázový vznik směnky (emise blankosměnky a její vyplnění) a jeho problémové aspekty [online]. Smenecne-pravo.cz [cit.14.9.2023]. Dostupné >>> [zde](#).

[9] Shodně KOVAŘÍK, Z. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 6. dopl. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 64: „I když byla neúplná směnka vyplněna způsobem odporujícím vyplňovacímu právu, přesto se z formálního hlediska stala skutečnou směnkou, má všechny předepsané náležitosti, je podepsána atd. Je tedy nutno na ni takto nahlížet a majitel takové směnky zásadně má práva s touto listinou spojená, svědčí mu nesporný závazek.“ Obdobně KOTÁSEK, J. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 110 a 111: „Doplněním absentujících údajů vzniká směnka. (...) Pokud byla listina vyplněna jinak, než bylo ujednáno, svědčí dlužníkovi námitka protismělného doplnění blankosměnky.“ Obdobně i KOVAŘÍK, Z. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 6. dopl. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 64: „I když byla neúplná směnka vyplněna způsobem odporujícím vyplňovacímu právu, přesto se z formálního hlediska stala skutečnou směnkou (...) Proto zákon dává dlužníkům z takové směnky jen námitku proti majiteli, nestanoví, že taková listina by nebyla platnou směnkou.“ Obdobně i Nejvyšší soud ČR, jenž v rozhodnutí sp. zn. 29 Cdo 3507/2015 (mimo jiné) uvádí: „Nesprávné vyplnění blankosměnky v údaji data splatnosti nemaří (bez dalšího) nárok ze směnky, nýbrž zakládá (jen) námitku nesprávně vyplněného data splatnosti směnky.“

[10] O formální a materiální neplatnosti směnečných prohlášení více in: CHALUPA, R. Směnka - nesměnka: formálně platná směnka stížená materiální neplatností [online]. EPRAVO.CZ [cit 14.9.2023]. Dostupné >>> [zde](#).

[11] KOVAŘÍK, Z. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 6. dopl. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 60.

[12] KOTÁSEK, J. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 110.

[13] Vizte usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 4. 2016, sp. zn. 29 Cdo 1844/2015, v jehož právní větě se (mimo jiné) uvádí: „Blankosměnka se stává směnkou (za předpokladu, že listina po vyplnění bílých míst má kvalitu směnky) až vyplněním, a to se zpětnými účinky (ex tunc).“

[14] Shodně KOVAŘÍK, Z. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 6. dopl. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 62: „Nejde ovšem v daném okamžiku o převod směnky, ale v podstatě jen obecné listiny. Přesto, vzhledem k účinkům vyplnění směnky ex tunc, je třeba při převodu blankosměnky postupovat tak, jako by již šlo o hotovou směnku.“

[15] Shodně KOVAŘÍK, Z. Zákon směnečný a šekový. Komentář. 6. dopl. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 64: „S tím souvisí i povinnost důkazní na straně dlužníků. Ti musí namítnout a prokázat především skutečnost, že šlo původně o blankosměnku, která měla být vyplněna jinak, tedy prokázat i obsah vyplňovacího práva a že ho nebylo dbáno.“

[16] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.6.2017, sp. zn. 29 Cdo 731/2015.

Další články:

- [Přičitatelnost jednání třetích osob dlužníkovi pro účely posouzení neúčinnosti: ano nebo ne?](#)
- [Srážka za prodej v insolvenční při ocenění majetkové podstaty](#)
- [Smlouvy o vzájemném plnění v insolvenční – judikaturní závěry](#)
- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)